

Roman Romantsov

Zmiana nazwy Republiki Macedonii i konsekwencje dla polityki zagranicznej państwa

11 stycznia 2019 r. parlament Republiki Macedonii zatwierdził w Konstytucji zmianę nazwy państwa. Zmiana symbolicznie kończy konflikt z Grecją oraz otwiera Macedonii Północnej drogę do NATO i pozwala na jej przyszłą integrację z Unią Europejską. Porozumienie między Grecją a Macedonią Północną jest jednym z nielicznych przykładów tego rodzaju kompromisów w Europie, kiedy rządy obu państw godzą się na ustępstwa w skomplikowanych kwestiach związanych z polityką historyczną.

Zmiana nazwy Republiki Macedonii a konsekwencje dla stosunków z Grecją. Rozpad Jugosławii w 1991 r. i jednocześnie utworzenie Republiki Macedonii wywołały spór o nazwę macedońskiego państwa z sąsiadującą Grecją, w skład której również wchodzi część historycznego regionu pod nazwą „Macedonia”. W związku z kontrowersjami wokół nazwy państwa, w 1993 r. Republika Macedonii została przyjęta do Organizacji Narodów Zjednoczonych jako Była Jugosłowiańska Republika Macedonii (FYROM). Macedonia nie zmieniła jednak swojej nazwy w konstytucji państwa, a w stosunkach międzynarodowych funkcjonowała jako FYROM lub Republika Macedonii, czemu zdecydowanie sprzeciwiała się Grecja. Władze w Atenach stały bowiem na stanowisku, iż nawiązująca do historii i kultury greckiej nazwa „Macedonia” jest zastrzeżona wyłącznie dla Grecji (w północnej Grecji znajdują się prowincje: Środkowa Macedonia, Zachodnia Macedonia, Wschodnia Macedonia i Tracja). Dodatkowo Grecja, jako członek NATO i Unii Europejskiej, blokowała wszelkie działania Macedonii mające na celu dalszą integrację Republiki z tymi organizacjami.

Grecja jest dla Macedonii Północnej jednym z najważniejszych partnerów gospodarczych, zalicza się też do grupy największych inwestorów w tym państwie. Konflikt między oboma państwami stanowił przeszkodę zarówno w procesie integracji Macedonii z NATO i UE, jak i w rozwoju gospodarczym państwa. W maju 2017 r., po utworzeniu nowego rządu i objęciu stanowiska premiera przez Zorana Zaeva z Socjaldemokratycznego Związku Macedonii (SDSM), nowe władze przeprowadziły szereg zmian mających na celu rozwiązanie konfliktu macedońsko-greckiego oraz zbliżenie Republiki Macedonii do UE i NATO. Zmiany te w polityce historycznej, przynajmniej w wymiarze symbolicznym, uwiaryściły się m.in. w usunięciu imienia Aleksandra Wielkiego z nazwy portu lotniczego w Skopje, a także z nazwy głównej autostrady łączącej Macedonię z Grecją, która otrzymała nowe imię – „Przyjaźń”. Kolejnym krokiem na drodze do rozwiązania sporu o nazwę było podpisanie 17 czerwca 2018 r. umowy między Grecją a Republiką Macedonii, znanej jako porozumienie z Prespy. Umowa weszła w życie 12 lutego br., po jej ratyfikacji przez parlamenty obydwu państw. Zgodnie z umową Macedonia zmieniła nazwę na Republika Macedonii Północnej. Podpisanie porozumienia wywołało protesty w różnych środowiskach zarówno w Grecji, jak i w Macedonii Północnej. Rozwiązanie konfliktu z Grecją stanowi podstawę do stabilizacji stosunków między oboma państwami na płaszczyźnie politycznej oraz pozwala na integrację Macedonii z NATO, a w przyszłości także z Unią Europejską.

Rozwiązanie sporu i normalizacja stosunków z Grecją będą sprzyjały intensyfikacji wymiany handlowej oraz rozwojowi turystyki w obu państwach. Należy się spodziewać, że zawarte porozumienie doprowadzi do zwiększenia udziału Grecji w niektórych sektorach macedońskiej gospodarki – szczególnie w bankowości, telekomunikacji, rolnictwie i transporcie gazu. Ateny, budując terminale LNG, potrzebują sojusznika (w tym przypadku – Macedonii Północnej) w kwestii tranzytu gazu do państw Europy Środkowej. W związku z szybkim rozwojem energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii Grecja dąży także do zwiększenia swoich wpływów na rynku energii elektrycznej w Macedonii Północnej (w 2017 r. tylko 7% całego importu energii elektrycznej tego państwa pochodziło z Grecji).

Zmiana nazwy Republiki Macedonii a konsekwencje dla stosunków z Rosją. Federacja Rosyjska jest jednym z głównych partnerów Macedonii Północnej w sektorze energetycznym. Rosja zareagowała negatywnie nie tyle na zmianę nazwy Republiki Macedonii, ile na procesy integracyjne Republiki z NATO i UE. W przyszłości bowiem przystąpienie Macedonii Północnej do Paktu Północnoatlantyckiego i integracja z UE ograniczą wpływy Federacji Rosyjskiej tak na sferę gospodarczą, jak i polityczną tego państwa. Zmiana stosunków z Federacją Rosyjską może doprowadzić do pogorszenia sytuacji ekonomicznej oraz do większego uzależnienia Macedonii od importu surowców energetycznych z sąsiednich państw, przede wszystkim z Grecji, Serbii i Bułgarii.

Zmiana nazwy Republiki Macedonii a konsekwencje dla członkostwa w NATO i UE. Konsekwencją zmiany nazwy Republiki Macedonii będzie dalsza integracja tego państwa ze strukturami UE i NATO. Należy się spodziewać, że przystąpienie do wyżej wymienionych organizacji zmniejszy wpływ Federacji Rosyjskiej na gospodarkę tego państwa, ale jednocześnie możliwe jest zwiększenie ekonomicznego uzależnienia Macedonii od Grecji. Równocześnie przyznanie Macedonii Północnej członkostwa w NATO przyczyni się do demokratyzacji i stabilizacji systemu politycznego w tym państwie.